

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

8. tripartita. 1. pars ostendit, quomodo Christus sit Rex tremendæ majestatis. 2. quomodo salvandos dicat salvare gratis. 3. quomodo Fons sit ipse pietatis & salutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

2. Norum est & de Agathone, inter antiquos anachoretas nominatissimo, qui interrogatus, cur in morte trepidaret, quandoquidem innocentissimè inter suos vixisset? Respondit: *Quia ò filii, alia sunt iudicia Dei, alia hominum.*

3. Vulgarum est & illud de S. Arsenio, qui idem à discipulis interrogatus, respondit: *Non est novus hic timor, ò filii! Agam diem enim vixi, hunc timorem habui, hunc diem timui. Nempe flebat contumax Arsenius, & causam lacrymarum interrogatus, dicebat: Quando meministi Esau fuisse reprobum ex utero matris, iudam è Christi discipulum periisse, artham quoque esse viam ad vitam, & me ignorare, quid anima contingeret mea, non possum à lacrybris temperare. Quibus verbis complexus est paucis, cur illud considerationi nostræ debeat frequenter occurrere: *quid sum miser tunc dicturus, cum vix iustus sit securus?**

4. Possimus & hic appendere Exemplum S. Elzearii in morte trepidantis, & sese divinæ misericordiam committantis, dum in quibusdam accusaret eum Satana; sed & de eo à nobis alibi mentio facta est. Simile est de quodam Stephano Anachoreta, viro sanctissimo & iustissimo, in morte & iudicio particulari mirè anxio, de quo climacus gradu 7. de lectu.

Hi omnes satis probant, quòd vix iustus sit securus, quando in divina bilance ponderanda sunt delicta & merita: quia multa à nobis non ponderantur, quæ tunc sunt ponderosa; imò & sub virtutis pallio quandoque latent vitia, ut statera divina clarè tunc ostendat; ita ut multi tunc illud timere debeant: *Appensus in statera, inventus es minus habens.*

Conclusio. Effice Domine, ut semper miseriam nostram agnoscant, tuam invocemus & experiamur misericordiam. Auribus quid dicturi sumus miseri, in tremendo tuo iudicio? Fac, dum tempus est, ut debita devotione Patronos nobis à te constitutos colamus, quorum tunc experiamur auxilium. Eam quoque gratiam impertire, ut cum timore & tremore tibi serviamus, & salutem nostram operentur, ut hic trepidi, sine fine postmodum exultemus securi.

Regis tremenda maiestatis, qui salvandos salvos gratis, salva me Fides pietatis.

PARS I. **Quomodo** Regis nomen frequenter sacris in eloquiis Christo tribuitur, quapropter hic repeto compendiosè, quod alibi fulius dictum; Regem esse eam secundum humanitatem quam secundum divinitatem. Secundum Divinitatem, Rex est secularum immortalis & invisibilis. *ni soli honor debetur & gloria, ut loquitur Apostolus. Cui consonat Psaltes: inquam hic est Deus, Deus non Rex in æternum, & in seculum seculi, ipse reget nos*

in secula. Et rursus: Benedictum nomen maiestatis eius in æternum, & replebitur maiestate eius omnis terra: fiat, fiat. An considerare vis regiam eius maiestatem? Pro decore & pulchritudine habet claritatem, oculo omni inaccessam; Pro purpura & pallio regio, induit immortalitatem; Pro diademate, gestat gloriam sublimem, & incomprehensibilem. Pro sceptro, habet potentiam ubique dominantem; Pro regni sui terminis, habet immensitatem; Pro imperii stabilitate, in tuere eius æternitatem; Pro opibus regis, contemplantur beatitudinem & felicitatem essentialiter ipsi competentem; Pro Throno, habet suam gloriosam immutabilitatem; Pro duobus Throni sui fulcris, iustitiam & misericordiam; Pro ministris habet Angelicam naturam; Pro scabello pedum, possidet cælum & terram. Denique, maiestatem eius tremendam efficiunt infinitæ perfectiones; quæ quidem eum adornant, tamquam torques aurea, radiantibus gemmis intertexta, regium circumdant paludamentum, & oculos contemplantium in stuporem rapiunt. Est enim in ipso incomprehensibilis bonitas & clementia; veritas & sapientia; severitas & iustitia; sanctitas & providentia; magnitudo & fortitudo; decus & cellitudo; splendor & gloria.

Secundum humanitatem, habet in vestimento & in femore suo scriptum: *Rex Regum, & Dominus Dominantium.* Vestis & femur in Christo significat eius humanitatem quam induit, quamque de femore Abraham, & aliorum Patriarcharum assumpsit. Hoc femur hancque vellem aspersit sanguine; sicque non solum virtute incarnationis & dono Patris, sed etiam merito suæ passionis, hunc titulum sibi specialiter vindicavit: *Rex Regum, & Dominus Dominantium.* Qui in capite divinitatis gestat nomen quod nemo novit, nisi ipse: in femore humanitatis gestat nomen hoc omnibus notum & conspicuum, *Rex Regum.* Neque alteri præterquam ipsi hoc verè & plene competit, licet Reges Persarum sibi illud voluerint assumere, & arrogare. *Vanissime ergo scripsit Sapor, Persarum Rex, & Constantinus Imperator. hac inscriptione: Rex Regum Sapor, parricidius, frater Solis ac Lunæ, Constantio frater meo, S. P. D. Tellis est Iulius Capitolinus cap. 2. 4. Non minus vanè, stultè sed magis, Cajus Imperator Imperatoriam dignitatem consideraret, persuasit sibi, quòd sicut in aliis gregibus, magistris opiliores, bubulci, caprarii, non sunt oves; boves capræ, sic Imperator & Rex hominibus præfectus, non homo, sed Deus esse debeat. Vt regem maiestatem sibi compararet, Deorum assumpsit insignia; Mercurii caduceum, salaria, & chlamidem; Apollinis radiatam coronam, arcum, sagittas; Martis thoracem, galeam, clypeum. Sic heri a-vebat. *Rex tremenda maiestatis; Sed effectus est, rex ridenda vanitatis.**

Regia Christi maiestas secundum divinitatem.

Apost. 19.

Regia Christi maiestas secundum humanitatem.

Arist. in Polit.

Contra Filius Dei, qui Deus noster erat ante saecula, considerans quod Rex debet esse de genere illorum quibus principatur, ut sic mutus amor fovetur inter Regem & subditos: congruum iudicavit nostri generis assumere naturam, & adimplere illud. *Non poterit alterius generis hominem Regem facere, qui non est frater tuus.* Sic ergo Deus Rex noster ante saecula, dignatus est specialiori ratione fieri Rex noster, veniens in hoc saeculum, operando salutem nostram in medio terrae. Et quamvis vilis sit humiliari usque ad mortem, mortem autem crucis ignominiosissimam: tamen voluit eum Pater exaltare hoc Elogio & Titulo speciali, *Rex Regum, & Dominus Dominantium.* Exinde etiam effecit, ut tamquam Rex tremendae majestatis potestatem iudicii exerceret super Reges omnes & Potentes: ita ut sub illo curvarentur quae portant Orbem, atque contemnerentur coram ipso Columnae caeli, & Cardines terrae, Gigantesque scientes bellum.

Iob. 9.

Psalm. 71.

Hae omnia significantur ubi sic orat Propheta & Rex, futurorum praescius, & in typo veritatis iam conscius: *Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam filio Regis: iudicare populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio, &c.* Non loquitur hic de prosperitate regni sui sub se, aut sub filio suo Salomone, qui Rex & Filius Regi dici posset. Etenim Psalmi contextum expendenti multa occurrerit, quae non possunt convenire Salomoni, non habuit ipse dominium a mari usque ad mare, nec usque ad terminos orbis terrae: neque diebus ejus potuit dici oriundam pacem, donec auferretur Luna. Igitur de Christo Rege est mentio. Hic Rex est in veritate, & Filius aeterni Regis, cui iustitia commissa est iudiciumque, ut Ecclesiam suam regat, populum scilicet Dei, & protegat contra Calumniamorem Diabolum, eumque iudicet & liberet de manu iniusti Possessoris. Hic Rex est, qui adducet Reges terrae cum populo gentili, suae cum subiectis obedientiae & lenituri cum Principibus suis; quia Regem suum agnoscetes Christum, se incurvabunt cernui, osculantes terram in qua steterunt pedes ejus, linteasque pulverem quem calcavit; & id quidem ex humilitate & devotione. Denique, hic Rex est tremendae majestatis, quem in postremo throno sedere facit, ut in iustitia sua & veritate cum omni potestate iudices populos omnes, & optimates: ut benedictum fiat nomen majestatis ejus in aeternum, & non solum terra repletur majestate ejus, sed & caelum, & omnia. Quia tunc perfectissimè regnabit, dum omnia sub pedibus ejus fuerint subiecta, destructis inimicis, & ipse erit omnia in omnibus.

I. Cor. 15.

Isai. 6. Rex tremende.

Quod si Regem hunc tremendae majestatis agnoscere cupis etiam ex antiquo, contemplant quod refert Isaias. *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum. Et ea quae sub tremende, ipse erant, replebant templum. Seraphim stabant*

super illud: sex ale uni, & sex ale alteri; duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, & duabus velabant. Et clamabant alter ad alterum, & dicebant, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth; plena est omnis terra gloria ejus. Quem locum multi ex Sanctis Patribus de Filio Dei, etiam ut homine, interpretantur. Ex illis, qui mant in omnibus Dei apparitionibus veteri Testamento, apparuisse Filium; idque ad hoc ut in incarnationis futurae specimen daret Patriarchis, &c. Vidit ergo hunc Isaias, ut iudicem in solio majestatis tremendum, vindicemque populi increduli,

Audiamus hac de re B. Patrum Damiani sermonem, de Sancto Michaeli, ubi sic ait: *Vidi Isaias Dominum sedentem super solium excelsum. Filium Dei triginta tribus annis servus fuit, non Dominus: minister, non magister; vilis, non gloriosus: sed ubi resurrexisset, & in triumphali sede receptus esset, tota mundi latitudine Crucifixus suae fixit dominationis insigne. Tunc nominibus majestatis visus ille circumfunditur, Rex Regum, & Dominus Dominantium, multa luce presulgetur. Vidi ergo eum filium Amos; non humilem, sed sublimem; non judicatum, sed iudicem: non opprobrium hominum, sed gloriam Angelorum. Haec P. Damiani. Qui postmodum explicat; quare Isaias viderit eum sedentem. Distinguit enim ex sacris litteris triplicem in sessionem; unam in qualitate Creatoris; quando post mundi creationem quiescit ab omni opere; alteram in qualitate Redemptoris, qua post ascensionem sedet ad dexteram Dei; tertiam in qualitate Glorificatoris, quando post resurrectionem sedebit in sede majestatis suae. Propter haec ergo triplicem sessionem merito sedens representatur apud Isaiam, & quidem in solio majestatis.*

Quod si dicas ulterius. *Sed labor quietem praedare. Ratio sessionem; quam donam ergo laboravi illa majestas, quae nec afficitur passione, nec distinguitur labore?* Respondet B. Petrus Damiani, Deum quodammodo laborare in peccatis nostris, dum ea punire cogitur. Sic extensa sua dextera percussit hostem suum Satanam in caelo tumultuantem, irreparabile dissidium fabricantem, conventum Angelicum proficindentem, agmina caelestia stellantia trahentem in mortem; & tunc apparuit Rex tremendae majestatis. Erat tunc, quam merito eum deturbavit in abyssum, quoque usurpare volebat thronum & solium: *Sedebis, inquit, in monte testamenti.* Omnis creatura Regiae assistit majestati, tu solus transfuga spiritus, patris inimice, principium dissensionis, sedere praesumus; Seraphim stabant, non sedebant; Millia millium ministrabant, & assistebant. Moyses ut videat Dominum stat in petra; Elias stat in conspectu Domini. Tu vero indignari assistere, vel ministrare, visque in solio sedere: Iure igitur expensis brachium majestatis ejus divinae, cui te voluisti aequare, Rursus

Dum hominem ex tremenda majestatis, dum hominem exturbat e paradiso voluptatis ob peccatum ; de quo sic B. Petrus Damiani. Nondum erat adversus furor Domini, sed adhuc ejus manus extenta. & hanc singulari sermone S. Michaelis, sentit que reliquias fulminei furoris miser homo ; & unius persone delictum proscripsit universis.

Dum variis de peccatis sumptis vindictas & c. Apparuit quoque majestas ejus tremenda, in variis horrendis punitionibus ; quibus vindictam sumptis de peccatis, in diluvio in Sodomis, & de plebe sua in deserto, de Ægyptiis quoque in mari rubro, & aliis.

Exod. 3. Denique majestas ejus tremenda conspicua fuit, dum alloquitur Moysen in rubo : aut dum citat legem in vertice fumante : aut dum transit, ipso abscondito in foramine petrae. Dum apparet Ezechiel in curru cherubico & scintillante. Ezech. c. 1. Dum accedit ad Eliam, in commotione, in igne in spiritu petras coreatere ; ac tandem in sibilo tenuis auræ. Cooperuit enim Elias faciem suam, ut eam absconderet à facie majestatis ejus, sciens se in eum non posse aspiciere sine timore & tremore.

PARS II. Quomodo salvandos dicatur salvare gratis, ad salvationem hominum ex parte Dei multam concurrit.

1. Prædestinatio. A Postolus Paulus crebro insinuat nos gratis salvari, atque ex ipso defumitur quod hic dicitur: Qui salvandos salvas gratis. Apostolus enim ut gratitudinem nostram erga Deum excitet ; eius gratiam in salutis nostræ dispositione & consummatione continud extollit, & commendat. Advertendum pro huius rei pleniore explicatione ; ad salvationem hominum ex parte Dei multa concurrere ; in quibus mirè refulget favor gratuitus, & benevolentissima gratia ejus. Concurrunt enim prædestinatio, redemptio, vocatio, iustificatio, directio & protectio, tandemque glorificatio & coronatio, dicente Apostolo: Quos prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & iustificavit, & quos iustificavit, hos & glorificavit.

Primo igitur prædestinatio (quæ est radix & fundamentum totius nostræ salutis, ex qua omnia alia beneficia divinæ erga nos gratiæ & providentiæ promanant) omnino fit gratis. Quia quod quis prædestinetur, nullum ejus præcessit meritum ; sed Deus ex solo suo beneplacito destinat hominem ad beatitudinem ; tamquam ad finem suum supernaturallem ; & ideo providet ei merita, tamquam media efficacia ad hunc finem ; sicque electio est mera gratia Dei. Quod attendens Apostolus ; sæpe dicit electionem hanc esse secundum propositum gratiæ Dei. Per illud propositum, intelligit gratuitum & liberale decretum Dei, sive ejus de hac re beneplacitum purum.

Videntur Ethnici hoc adumbrare voluisse, dum fixerunt ab unoquoque Deorum electionem

arborem, cujus singularem curam gererent, quæque esset eis dicata. Iupiter quercum elegit, Apollo laurum, Neptunus pinum, Venus myrtum, Iuno juniperum. At Minerva hanc electionem demirata, interrogavit Iovem, cur infrugiferas arbores Dii sibi elegerint ? Responsum accepit, id factum esse, ut arbores intelligerent non ob eorum merita, sed ex mera Deorum gratia se electas fuisse ; ut forent velut Deorum insignia. Sic homines electi sunt infrugiferi ex se, immò ex massa damnationis ; non ergo ex meritis suis, sed ex mere beneplacito Dei ; quod quidem benevoli cordis ejus placitum potuit eos frugiferos reddere.

Itaque hanc prædestinationem salvandorum considerantes rectè dicimus Deo : Qui salvandos salvas gratis. Ut enim ait Apostolus: Non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis. Quod etiam attendens S. Augustinus & explicans illud: In manibus tuis fortes meæ, sic Deum cum gratiarum actione alloquitur: Non video ullum meritum, quod de universa impietate generi humani me parissimum elegeris ad salutem ; ad Tunicam Domini forte perveni.

Secundo, Redemptio illa omnino gratuita fuit, per quam salus nobis acquisita est: Empti enim & redempti sumus pretio infiniti valoris, quod nemo potuit promereri : gratis ergo à Christo debuit exhiberi. Ideo dicit Sanctus Petrus: Scientes quod non corruptibilibus, auro, vel argenteo redempti estis ; de vana vestra conversatione paterna traditionis ; sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi. Atque adeo eximium ex hoc pretium, ut non solum possimus illud adæquare ; sed ne quidem possimus pro illo sufficiens gratias reddere. Hoc solum à nobis requirit Deus, ut sic nos geramus, ne illo indigni videamur. Quod expresse Sanctus Ambrosius lib. 3. de Virginibus circa finem, ubi sic differit: Bonus servus pretium solet præparare Domino ; quod pro se solum est. Dominus tuus sanguinem solvit, sanguinem debes ; ille pro te solvit, tu pro te redde. Eramus oppignorati malo creditori, peccatis. Contraximus chyrographum culpæ, poenam sanguinis debeamus. Venit Iesus suum pro nobis sanguinem obrulit. Sed non potes sanguinem reddere ; Bonus quidem servus debet suum pretium reparare Domino. Sed si non potest, vel hoc faciat, ne pretio videatur indignus. Ergo & tu te dignum gere tali pretio, ne veniat qui te redemit, & sit te in peccato invenire, dicat : Quæ utilitas in sanguine meo? Hæc ille.

Hæc porro redemptio, & pretium ejus, applicatur nobis primò in Baptismate ; & quidem gratis, nullis præcedentibus meritis, immò nec dispositione ulla prævia in parvulis, in quibus illud luculentè verificatur. Gratia venundati estis, & si non argento redimini. Gratis placet à primo suo parente Adamo ob pomi dulcedinem venundati

Rom. 9.

psal. 30.

2. Redemptio.

1. Pet. 1.

S. Ambr. l. 3. de Vir.

Isai. 52.

ecclen.

cententur, quia in ipso peccarunt tamquam capite: & ecce nescientes bonum vel malum, certeplectuntur condemnatione. Sed ne nimis videatur hoc durum, gratis redimuntur à Christo novo Adamo, novo parente; cuius voluntate liberantur in lavacri nova regeneratione, ita ut si regenerati mox ex hac vita demigrent, perpetuè nanciscantur consortium gloriæ. Ergo & hic Christo merito repetimus illud: *Qui salvandos salvas gratis.*

3. *Vocatio ad fidem, vel penitentiam, &c.*

Tertio, vocatio ad fidem, vel penitentiam, ac deinde subsequens justificatio adultis fit gratis, quia nullis præcedentibus meritis eorum, ut etiam dixit *Concil. Tridentin. sessio. 6.* Nam quantum ad vocationem, quæ in adultis exordium est justificationis, illa sæpe fit etiam homine nihil minus cogitante, nec se ullo modo ad justitiam disponente. Patet in *S. Paulo* furente, cædisque ac minarum in Christum & Christianos spirante; in *S. Mattheo* sedente in telonio, quasi iniquitatis loco, nihil nisi lucra & involucri professionis suæ cogitante; in *Maria Ægyptiaca* Ierosolymam pergerate pessima intentione; in *Thaida & Pelagia* meretrice; immò in *Samaritana* ad puteum accedente. Quantum ad consummationem justificationis, sive ad gratiæ infusionem, licet aliquam Deus requirat dispositionem, illa tamen non est ex condigno meritoria gratiæ: ita ut dicamus cum *Apostolo*: *Si ex operibus justificatur homo, ergo gratia non est gratia, sed debitum.* Cùm igitur in toto opere justificationis adeo multiplex gratia reperitur, multiplicibus etiam nominibus distincta à Theologis, merito dicitur justificatio fieri gratis. Ideo enim dicunt requiri gratiam excitantem seu prævenientem gratiam adjuvantem & concomitantem, gratiam sanctificantem. Ac postmodum gratiam subsequentem, ut quis in iustitia perseveret, quæ includit varia auxilia, quibus Deus hominem gratis dirigit, protegit, perseverare facit in gratia. Sic totum negotium salutis hominis eo ulque gratis à Deo procuratur; hoc est, variis multiplicibus gratiæ auxiliis, iisque continuis, perficitur, ut merito eam ob causam hic canamus: *qui salvandos salvas gratis.*

4. *Hominis glorificatio*

Postremò restat hominis glorificatio & coronatio: quæ est salus consummata. Hæc quidem gloria præviis operibus redditur, ita ut merces eorum dici possit post promissionem à Deo factam. Tamen promissio illa est gratuita, & ipsum hominis meritum in gratia fundatur, & in gratiæ dono suum habet principium, sine quo nullum esset meritum. Quapropter *Apostolus* cum dixisset *Roman. 6.* Stipendium peccati mors, adiunxit, *Gratia Dei, vita æterna*; hoc est, Gratuitum Dei donum est, vita æterna; sive ut *Tertullianus* legit: *Donativum Dei, vita æterna.* Est autem donativum, donum illud quod ab Imperatore militi donatur, Propterea ait etiam

Tertul. de resurr. carnis. c. 47. Pf. 103.

Psaltes: Qui coronat te in misericordia & misericordionibus; quia multiplex Dei misericordia intervenit ad coronam assequendam, & ut loquitur Concilium Trident. ff. 6. cap. 16. ex S. Augustino, dum Deus coronat nostra merita, quid aliud coronat, quam dona sua? Itaque etiam considerando ultimum actum salvationis, rectè hic dicitur: Qui salvandos salvas gratis.

Audi Domini promissionem gratiosam & gratuitam, de omnibus procurandis quæ ad electorum salutem spectant, ac de ea complenda gratis: *Audire me domus Jacob, & omne residuum domus Israel, qui portamini ab utero matris, qui gestamini à vulva matris usque ad senectutem & senium, & usque ad canos, ego portabo. Ego feci, ego feram, ego portabo & salvabo.* Quibus verbis posset tenerius gratuitum salutis nostræ desiderium, ac illius gratuitam quoque consummationem ostendere, ex amore quoque misericordia procedentem?

Denique, ideo etiam iusti petunt salvari gratis à Deo, quia in suis non audent plenè meritis confidere; quæ & sibi ignota esse cupiunt, & multisciunt esse permixta imperfectionibus: ita ut & Dei gratiæ hic sit imploranda, ne illas rigorosè requiratur, & severè iudicetur, ut superiori lectione demonstratum est.

Notum est, quid contigerit *S. Bernardo.* Hic cum die quodam gravissimo urgetur morbo, raptus in extasim visus est sibi duci ad tribunal Dei; ubi invenit salutis nostræ adversarium paratum ad accusandum. Cùm verò varia protulisset Satan contra eum, & merita ejus elevans concluderet ipsum æterna gloria indignum non fuisse, *S. Bernardus* in meritis suis confidit. *Quid igitur respondit? Hoc solum modò. Confiteor me indignum Calicem æterna gloria, si opera & merita sola insuear. Sed abbas Dominum meum illam possidet duplici titulo. Primo, quia quia Filium æterni Patris est, quo quidem titulo etiam hæres est regni. Secundo, quia eam meritis suis & pretioso sanguine acquisivit. Contentus ergo primo titulo, qui ei etiam sufficit, donavit mihi secundum cuius virtute us ad illud habeo. Hoc responso confusus est Satan, & abcessit. Bernardo ad se reverso. Ita revertitur in vita eius. An non tibi videtur Bernardus hoc rectè intellexisse: Rex tremende maiestatis qui salvandos salvas gratis, salva me fons pietatis.*

DE Christo, ut fonte pietatis & salutis, mentio fit in sacris eloquiis, tam veteris, quam novi Testamento: ideo hic subjungitur hæc eam precatio: *Christe, salva me fons pietatis.* Nempè perennis fons est, ex quo perpetuò nobis salus fluit; fons qui nullis hominum peccatis exarscit. Quicunque accedere, & salvari se voluerit humiliter ac incurvare, inveniet vitam æternam, & hauriet salutem à Domino, tamquam à pietatis fonte.

Hic est ille fons de quo dicitur. *In illa die erit Zacheus fons patens domus David, & habitans in Ierusalem.*

MAN

in ablutione peccatoris & menstruatae. Pondera singula verba.

Christus fons patens.

IOAN. 7.

APOC. 21.

Greg. ho. 20. in Ezech.

Christus fons patens domui David. Luc. 1.

Fons patens in ablutionem peccatoris.

tumlibet sanguine cruentas, & omne vestimentum mixtum sanguine, quod alios esset in combustionem; & cibus ignis. Nulla scilicet est macula quam non eluat, licet fœda & inveterata: nullum peccatum quod non deleat, quantumlibet enorme & nefandum. Quapropter Sanctus Gregorius ad hunc fontem pietatis nos invitans; sic ait: Curramus igitur, patet fons; curramus & lavemur in hoc fonte pietatis. Ibi lora est Magdalena famosa peccatrice ibi tergit maculas criminis. In hoc fonte omnibus aperto lavit Petrus quod negarat, dum flevit amarè. In hoc fonte lotus est latro confessionis veritatis. Cur ergo torpentes & frigidum maneamus, qui in hoc fonte pietatis, tam multos se lavisse cognovimus? Querere fontem hunc debemus, etiamsi clausus esset: ecce patet, & negligimus. Ita S. Gregorius, qui non semel hunc fontem vocat Fontem pietatis, & sub isto nomine illum commendat. Cui conformiter hic dicitur: Salva me Fons pietatis.

Fit quoque mentio de Christo, ut fonte pietatis & salutis, ubi dicitur. Ecce Deus Salvator meus, fiducialiter agam & non timebo: quia fortitudo mea, & laus mea Dominus factus est mihi in salutem. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. S. Bernardus hunc locum explicans & amplificans serm. 1. de Natali docet, quod sicut in paradiso terrestri fuerunt quatuor fontes totam terram irrigantes, ita etiam in Christo (qui paradisi noster est) quatuor reperiri fontes.

Primus Fons est misericordiae, adeoque & pietatis, qui ad diluendas culpas nostras emittit aquas remissionis. De illo jam diximus, & ad eum invitari omnes peccatores astringimus. Ab hoc fonte pietatis & misericordiae divinae in nos, initiatio est nostrae salutis, per vocationem & justificationem animarum nostrarum antea existentium in peccatis. Ad hunc invitatur Dominus per Prophetam, dum inquit: Manus vestra plene sunt sanguine. Lavamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, qui estote agere per verum. Et venit; & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccini quasi nix dealbabitur. & quasi lana alba erunt, si fuerint rubra quasi vermiculus. Quo quidem loquendi modo non aliud significatur, quam ea licet in modo corcini sanguinea sint & quasi vermiculo rubeo tincta & infecta hoc est enormia & manifesta, tamen aqua huius fontis plane dilui omnem eorum maculam, & animam ab his liberam reddi posse, & emaculatam ac candidam. Significat quoque Domini admonitio ista, in hoc fonte lavandas esse manus ab iniusticia, quasi a sanguine, linguam a maledictione & detractioe, aures a pruritu & prava audicione; cor ab impura cogitatione, denique totum hominem, omniaque ejus membra a pessima consuetudine; hoc enim est quiete perversè agere.

Secundus Fons est sapientia, ad posandum servam nostram

ppp nostram

Viti floriger.

nostram aquis discretionis, inquit Sanct. Bernardus. Quæ est aqua discretionis, nisi aqua sapientiæ & scientiæ salutaris, quæ discernimus bonum à malo, dulce ab amaro, verum à vano, lucidum à tenebroso, celeste à terreno, proficuum à nocuo, clarum à turbido? Quid tibi in via Ægypti, ut bibas aquam turbidam? Scito & vide quia malum est & amarum reliquisse te Dominum Deum tuum. Hoc non intelligunt nisi qui gustant aquam sapientiæ salutaris; quia sub colore boni malum seclat apud eos insinuat sub colore veritatis latentem affectus vanitatis. Sic aquam turbidam bibunt in via Ægypti: & mundationem maris quasi lac sugunt multi; hoc est amari hujus sæculi falsas & falsas voluptates, quasi veras & suaves admanant. Hoc est sapientia carnis, haud pudica, pacifica, suscipibilis, modesta, bonis consentiens, plena fructibus bonis: sed est sapientia terrena, animalis, diabolica, in omne opus pravum impellens. Opus ergo est aquis discretionis, quæ à Sapientia, quæ desorsum est, tamquam à fonte descendunt, sicutque simul aquæ directionis & consilii quibus mens per veritatis traminem ad originem sapientiæ certò perducitur, ubi sitim suam expleat perfectissime.

Tertius Fons est gratiæ ad irrigandas plantas bonorum operum aquis devotionis, inquit Sanctus Bernardus. Has devotionis aquas ex fonte gratiæ & pietatis qui ad se optat defluere copiosè, magno opere debet eas sitire, magnum debet earum desiderium in se excitare. Si consideremus modum quem Deus in collatione, donorum suorum servare consuevit, licet sit Fons jugiter saturiens, tamen requirit magnam sitim aquarum suarum, sive magnum desiderium donorum suorum. Ideo invitat solùm eos qui sitiunt: Si quis sitit, veniat ad me. Item, Omnes sitientes venite ad aquas, Et. Sitienti dabo de fonte vita gratis. Qui igitur has devotionis aquas magna expectit aviditate, illas consequitur. Qui sicut David potest dicere. Expandi manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua; ille irrigabitur hoc fonte. Terra siccitatis tempore se varias in partes fundens & quasi os aperiens, dicitur sitire & clamare; sic & is qui desiderat affectuosè. Dilata os tuum, & implebo illud, ait Dominus. Non os corporis, sed mentis, quod non est aliud, quam desiderium cordis inquit S. Augustinus. Illud aperiendum est, ut impleamus vita, qua vivimus spiritualiter. Os corporis non impletur vita, quia cibos mortuos ingerimus, & si quid vivens comedere oportet, prius occidimus. Os cordis impletur vita manente de fonte vita, de fonte gratiæ, & pietatis.

Quartus Fons est charitatis, ad comedendum & dequendum nostras affectiones, aquis zeli & sanctæ emulationis, inquit S. Bernardus. Qui hoc de fonte haurit plenus est zelo gloriæ Dei, zeloque non solùm salutis suæ, sed & salutis proximi. Hæc aquæ

ferventes sunt & ebullientes, ideo cor fursum elevant, & ad magna impellunt.

Denique, quintum subijcit fontem S. Bernardus, Fontem vite, quem post hoc seculum Deus repromittit, quem sitiebat Prophetas, quando dicebat: Siti vit anima mea ad Deum Fontem vivum. Et rursum: quemadmodum desiderat cervus ad fontem aquarum, ita anima mea ad te Deus. In quem locum sic August. Vita, Fratres, simul in hac sit exardeamus, simul sicut cervus curramus, & desideremus. Non sit tarditas in currendo; impigre curramus, impigre fontem desideremus; impigre velocitatis inveniemus in cervo. Sed deponendum est venenum malitiæ; si concupisquis fontem vitæ, ut movent idem. Tandem concludo cum S. Bernardo, & dico: Fortasse propter hos fontes, quatuor in locis vultus. Ratus est Christus, adhuc vivens in cruce? propter deus, quintum cum jam tradidisset spiritum, perforatus est in latere. Vivebat adhuc, quando sederunt ei pedes & manus, ut nobis adhuc viventibus quatuor fontes ex se ipso proferret. Quintum percelli vultus cum exprasset, ut quintum in se nobis fontem possit obire aperire.

T ergo, ô Christe, Fons multiplex multiplex pietatis & gratiæ, qui salvandos salvos grati; nobis licet indigni & ingratis, aperi hos omnes fontes tuos, ut aquas necessarias deponamus. Aperi nobis fontem misericordiæ, ex quo habeamus aquam abluitionis & remissionis. Aperi fontem sapientiæ, ex quo defumamus consilia omnia salutis. Aperi fontem gratiæ, qui irrigentur animæ nostræ, ut pereant in tempore siccitatis, sed fructificent per aquas devotionis. Aperi fontem charitatis, ex quo hauriamus zelum ferventis amoris. Denique, post hanc mortalem vitam, aperi nobis fontem æternæ vitæ, & perennis salutis, ex quo promanat flumen, veræ lætitiæ, torrens in deficientis voluptatis.

*Recordare Iesupie.
Quod sum causa tua via,
Ne me perdas illa die.*

*LECT.
trijet.*

Vas sibi divinitus commendatas & prædicatas novit Ecclesia, inquit Sanctus Augustinus tract. 124. in Ioannem, *Vna est in se, filia Dei de, altera in specie: una in tempore peregrinationis; vitæ & altera in æternitate mansionis: una in labore, altera in requie: una in via, altera in patria: una cum proximo hoste pugnat; altera sine hoste regnat: una flagellatur, altera non; una caret omni malo, & coheret summo bono. Ergo prima misera est, altera felix & beata. Ad hanc homo, in Paradiso positus, conditus erat; & ad eam sine difficultate pergitisset, & sine morte, nisi peccasset. Vnde illud S. Gregorii: Ad hoc homo positus erat in paradiso, ut si ad conditoris sui obedientiam vinculis charitatis selem adstringeret, ad celestem Angelorum patriam quantum*

MAN